

ĐÀN GHI TA CỦA LORCA - Thanh Thảo

I- GIỚI THIỆU:

1- Tác giả :

- Phong cách thơ:

- + Thơ ông mang diện mạo độc đáo về chiến tranh và sau chiến tranh
 - + Thơ ông là tiếng nói của người tri thức nhiều suy tư trăn trở về các vấn đề xã hội và thời đại.
 - + Cây bút luôn nỗ lực cách tân thơ Việt Nam (câu thơ tự do – nhịp điệu bất thường – liên tưởng phóng khoáng – mỹ cảm hiện đại với hệ thống thi ảnh và ngôn từ mới mẻ).
- Giải thưởng Nhà nước về văn học nghệ thuật 2001**

2- Tác phẩm : Bài thơ trích trong tập “ **Khởi vuông ru bích**” (1985), tiêu biểu tư duy thơ Thanh Thảo.

3- Ý nghĩa lời đề từ “ Khi tôi chết hãy chôn tôi với cây đàn”:

- Đây là câu thơ nổi tiếng của Lorca , được coi là di chúc, khi ông linh cảm về cái chết của mình.
- Đàn ghi ta là niềm tự hào, là phần hồn của đất nước Tây Ban Nha. Câu thơ “ Khi tôi chết hãy chôn tôi với cây đàn” thể hiện tình yêu Tổ Quốc nồng nàn của Lorca.
- Câu thơ còn là ước nguyện suốt đời theo đuổi sự nghiệp sáng tạo nghệ thuật và mong muốn xóa bỏ ảnh hưởng của bản thân để dọn đường cho thế hệ mai sau đi tới.

II - ĐỌC - HIỂU :

1- Khúc ca bi tráng về người nghệ sĩ chân chính, yêu tự do - Lorca:

a-Lorca với khung cảnh chính trị và nghệ thuật đất nước Tây Ban Nha đương thời:

- **Những hình ảnh tượng trưng, đậm bản sắc, giàu sức gợi:**

+ “*Tiếng đàn bọt nước*”→ **Hình ảnh ẩn dụ chỉ tài năng, số phận mong manh của Lorca**

+ “*áo choàng đỏ gắt*”→ **Hình ảnh ẩn dụ có ý nghĩa tượng trưng :**

▪ Đất nước Tây Ban Nha như một đấu trường sục sôi, tàn khốc, quyết liệt giữa Lorca, nhân dân Tây Ban Nha yêu tự do với bọn độc tài, phát xít.

▪ Lorca như một đấu sĩ đơn độc mà quả cảm.

+ Hình ảnh “*vàng trắng chói choáng*”, “*đi lang thang*”, “*hát nghêu ngao*”, “*trên yên ngựa mới mòn*”→ Người nghệ sĩ dân gian Tây Ban Nha với cuộc hành trình đơn độc đi tìm cái đẹp trong thế giới bạo tàn.

✱ Tóm lại: Tác giả khắc họa hình tượng Lorca - người nghệ sĩ, chiến sĩ tự do và cô đơn trong cuộc chiến chống chế độ độc tài với thái độ đồng cảm sâu sắc. Đoạn thơ giàu nhạc điệu (được tạo bởi vần, nhịp, các thủ pháp lấy âm, lấy từ...)

b-Lorca với cái chết oan khuất, bị phản bởi thế lực tàn bạo

- Từ “*bỗng kinh hoàng*” cho thấy thái độ ngạc nhiên của Lorca, của nhân dân Tây Ban Nha và cả nhân loại trước cái chết của Lorca.

- Hình ảnh ẩn tượng, đầy ám ảnh: “*Áo choàng bê bết đỏ*” → *cái chết bi thảm : bị bắn, thủ tiêu, mất xác.*

- Hình ảnh : “*Lor-ca bị điệu về bãi bắn. Chàng đi như người mộng du...*”. Hình ảnh so sánh độc đáo. Bước chân Lorca đi ra bãi nhưng tâm hồn lại mộng du theo tiếng đàn. Quá bất ngờ hay vì quá say mê đi tìm cái Đẹp nên không quan tâm cái chết đang đến gần. Bước chân “*mộng du*” (đi trong vô thức) trở thành biệt danh của người anh hùng.

2- Niềm tin mãnh liệt vào sự bất tử của tiếng đàn Lorca.

“Tiếng ghita nâu.....máu chảy”

*Đoạn thơ sử dụng nghệ thuật điệp ngữ, điệp cấu trúc, ẩn dụ chuyển đổi cảm giác và liệt kê để miêu tả tiếng đàn của Lorca. Đó là tiếng đàn trong tâm hồn Lorca nên vô cùng đặc biệt. Tiếng đàn không được miêu tả bằng âm thanh mà bằng hình ảnh:

- “*Tiếng ghita nâu*” gọi lên từ sắc nâu của gỗ, của đất đai đồng ruộng → Tình yêu quê hương.

- “*Tiếng ghi ta xanh*” gọi lên từ màu xanh của thiên nhiên, đất nước Tây Ban Nha → Niềm hy vọng, sức sống mãnh liệt trong tâm hồn thi sĩ.

- “*tiếng ghita tròn bọt nước vỡ tan*” → hình ảnh ẩn dụ → biểu tượng cho nghệ thuật, số phận Lorca. Cái đẹp đã bị hủy hoại.

- “*Tiếng ghita ròng rọc máu chảy*” Nghệ thuật nhân hóa → Nỗi đau xót của cả nhân loại trước cái chết của người nghệ sĩ, chiến sĩ.

→ Đặc sắc: hình ảnh so sánh với những liên tưởng phong phú. Mỗi so sánh làm nổi bật tình yêu, cái đẹp, nỗi đau trong tư tưởng, tình cảm, khát vọng của Lorca.

- Điệp khúc “*tiếng ghita*” vang lên uất nghẹn, xót thương, căm phẫn. Gắn với tiếng đàn: âm nhạc trở thành linh hồn, thân phận.

- Thanh Thảo khẳng định: “không ai chôn cất tiếng đàn”: Không một thế lực tàn bạo nào có thể hủy hoại được nghệ thuật. Chúng có thể giết chết Lorca nhưng tiếng đàn, tư tưởng Lorca bất tử trong trái tim nhân loại.

- Lời thơ so sánh mang tính triết luận: “Tiếng đàn như cỏ mọc hoang”. Cỏ là hình ảnh quen thuộc trong thơ Thanh Thảo, là biểu tượng cho sức sống mãnh liệt của tuổi trẻ và mùa xuân. Tiếng đàn và tư tưởng của Lorca cũng có sức sống mãnh liệt như vậy.

3- Đoạn thơ còn lại : Hình tượng Lorca bất tử cùng cây đàn ghita:

“*đường chỉ taymàu bạc..*”

- Hình ảnh ẩn dụ “đường chỉ tay đã đứt” chỉ cuộc đời ngắn ngủi trong khi cuộc đời thì vô hạn như “dòng sông rộng vô cùng”. Câu thơ ẩn chứa tình cảm xót thương của tác giả đối với người nghệ sĩ tài hoa.

- Trong niềm tiếc thương, tác giả tưởng tượng cuộc hành trình về cõi vĩnh hằng của Lorca:

“ Lorca bơi sang ngang

Trên chiếc ghita màu bạc”

- Lorca từ bỏ “lá bùa”, “ném trái tim mình”, đi cùng Lorca chỉ là chiếc ghita. Đó là tình yêu mãnh liệt của Lorca. Hình ảnh chiếc ghita nâu hóa thành màu bạc như khẳng định sự bất tử của Lorca.

- Kết thúc bài thơ là điệp khúc “*li la li la li la*” tạo âm hưởng vang vọng, tiễn đưa vào cõi vĩnh hằng.

III Tổng kết:

* Nội dung (Cảm hứng chủ đạo): Thể hiện nỗi đau, sự xúc động, suy tư sâu sắc trước cái chết bi thảm của Lorca và thái độ ngưỡng mộ người nghệ sĩ tài hoa, nhân cách tốt đẹp, đại diện cho tinh thần tự do, khát vọng cách tân nghệ thuật của TK XX.

* Nghệ thuật: Bài thơ tiêu biểu cho tư duy thơ của Thanh Thảo:

- Thể thơ: Thể thơ tự do, không dấu câu, không viết hoa đầu dòng, không dấu hiệu mở đầu, kết thúc, giàu suy tư, cảm xúc phóng khoáng

- Kết cấu: Bài thơ được cấu trúc như một bản nhạc giao hưởng có phần nhạc đệm của ghi ta, kết hợp hai yếu tố: thơ và nhạc.